

Erich Maria Remarque

Trei camarazi

Traducere din limba germană
de Sevilla Răducanu

POLIROM
2020

Am ajuns la tarabele unde se aruncau inele la țintă.

Lămpi de carbid cu lumină albă, pătrunzătoare atârnau în fața lor. Pat mă privi întrebător.

— Nu, i-am răspuns, astăzi nu. Nici măcar un singur inel. Chiar dacă ar fi să câștig pivnițele lui Alexandru cel Mare.

Am mers mai departe, traversând piața și grădina publică a orașului.

— Pe undeva pe-aproape trebuie să fie tufișul de *Daphne indica*, spuse Pat.

— Da, îi simți parfumul venind de departe, peste peluză. Foarte distinct. Nu-i așa?

Se uită la mine.

— Așa-i! răspunse ea.

— Trebuie să fi înflorit. Acum înmiresmează întreg orașul!

Am privit prudent în dreapta și-n stânga, căutând undeva o bancă liberă. Dar, fie din vina parfumului de *Daphne indica*, a duminicii sau a noastră... n-am găsit nici una. Toate erau ocupate. M-am uitat la ceas. Trecuse de miezul nopții.

— Hai, i-am spus, mergem la mine... o să fim singuri.

N-a răspuns nimic, dar am făcut cale-ntoarsă. Lângă cimitir ne aștepta o surpriză. Armata salvării primise întăriri. Corul avea acum patru rânduri. Nu erau numai surori, ci și două rânduri de frați în uniformă. Cântată acum la patru voci, melodia nu mai răsuna strident, cum păruse mai înainte la două, ci grav ca un cântec de orgă. În ritm de vals, vuia peste pietrele funerare:

„Ierusalime, paradiziac oraș...”

Opoziția nu se mai auzea. Fusese anihilată.

— Perseverența, spunea fostul meu rector, Hillermann, întotdeauna perseverența și hărnicia valorează mai mult decât lipsa de disciplină și genialitatea.

Am descuiat ușa. O clipă, am ezitat. Apoi am răsucit comutatorul. Gâtlejul prelung al coridorului se căsca galben și hidos.

— Închide ochii, i-am șoptit lui Pat, priveliștea nu priește decât celor cu nervi încercați.

Dintr-odată, am luat-o în brațe și-am mers încet, cu pasul meu obișnuit, ca și cum aș fi fost singur, trecând pe lângă geamantane și mașini de gătit, până am ajuns în camera mea.

— Îngrozitor, nu? am spus jenat, neputându-mi lua ochii de la garnitura de pluș care se etala drept în față. Da, acum îmi lipseau fotoliile tapițate cu brocart ale doamnei Zalewski, covorul, lampa familiei Hasse...

— Nu-i chiar atât de îngrozitor, spuse, Pat.

— Ba da, este, am ripostat și m-am îndreptat spre fereastră. În schimb, priveliștea e frumoasă. Poate mutăm fotoliile la fereastră.

Pat se plimba prin cameră.

— Nu-i deloc rău. Și, în primul rând, e așa de cald.

— Ți-e frig?

— Îmi place căldura, răspunse ea înălțându-și puțin umerii. Detest frigul și ploaia. Nici nu le pot suporta.

— Dumnezeu!... și am stat tot timpul afară, în ceață.

— Mi-e cu atât mai bine acum, aici...

Își îndreptă ușor trupul și continuă să se plimbe, cu mersul ei frumos, prin cameră. Eram foarte tulburat, repede m-am uitat de jur împrejur... Slavă Domnului, nu era mare dezordine. Întorcându-mă, am tras un șut papucilor de casă ruți și i-am expediat sub pat.

Patricia se înălțase pe vârfuri și se uita deasupra garderobului. Acolo se afla un geamantan vechi, pe care mi-l dăruise Lenz. Era plin de etichete colorate din timpul călătoriilor sale aventuroase.

— Rio de Janeiro..., citi ea, Manaus... Santiago... Buenos Aires... Las Palmas...

Împinse geamantanul la loc și se apropie de mine.

— Ai fost în toate orașele astea?

Am mormăit ceva lipsit de importanță. Mă luă de braț.

— Hai, vino și povestește-mi despre călătoriile tale, povestește-mi despre toate aceste orașe, trebuie să fie minunat să poți călători atât de departe...

Și eu? O vedeam în fața mea, frumoasă, tânără, plină de speranță, un fluture pe care hazardul îl făcuse să se rătăcească

în camera mea sordidă și mizeră, în viața mea precară și absurdă, lângă mine și totuși nu destul de aproape... o adiere, și fluturile putea să se înalțe și să-și ia zborul... blamați-mă, condamnați-mă, n-am putut, n-am putut să spun nu, n-am fost în stare să mărturisesc că n-am fost niciodată acolo, în acel moment, nu...

Stăteam la fereastră, ceata se îndesea și aluneca pe geamuri... și eu simțeam, în spatele ceții, stând din nou la pândă tăcerea, taina, trecutul, zilele umede de groază, pustiul, murdăria, zdrențele unei existențe ratate, descumpănirea, fanfaronada fără sens a unei vieți care se pierdea în absurd... dar aici, în fața mea, în umbră, uimitor de aproape respirația calmă, prezentul de neconceput, căldura, viața limpede... trebuia s-o păstrez, trebuia s-o câștig...

— Rio..., am spus eu. Rio de Janeiro... un port ca în basme. Marea se unduiește în șapte arcuri în jurul golfului, și orașul se ridică alb și strălucitor deasupra lui...

Am început să povestesc despre orașe cu temperaturi înalte și câmpii nesfârșite, despre valurile galbene de lut ale râurilor, despre insule ce se întrezăresc și despre crocodili, despre pădurile care invadează străzile, înghițindu-le, despre strigătul jaguarului noaptea, când vaporul de pe fluviu trece prin exalația vaniliei, prin zăpușeală, parfum de orhidee, putreziciuni și întuneric. Auzisem toate astea de la Lenz, dar acum îmi părea că fusesem eu însumi acolo, atât de ciudat se împleteau amintirea și dorul de ele cu năzuința de-a adăuga la harababura neînsemnată și sumbră a vieții mele un pic de strălucire, pentru a nu pierde acest chip de o enigmatică frumusețe, această speranță neașteptată, această înflorire care mă ferecea și pentru care eu însumi eram, în sine, mult prea puțin. Mai târziu îi voi putea explica totul; mai târziu, când eu însumi voi fi devenit mai mult decât eram, mai târziu, când totul avea să fie mai sigur, mai târziu, dar nu acum...

— Manaus, am spus, Buenos Aires...

Și fiecare cuvânt era o rugămintă și o vrajă.

Noapte. Afară începuse să plouă. Picături blânde și tandre. Nu mai cădeau în ropot, ca acum o lună, când întâlneau în calea

lor doar crăcile golașe ale teilor... acum susurau încet printre tinerele frunze elastice, de-a lungul cărora se îngrămădeau și se prelingeau pe trunchii în jos – sărbătoare mistică și flux misterios spre rădăcini, de unde, renăscută, picătura se va înălța din nou, transformându-se ea însăși în frunze, care vor aștepta din nou ploaia în nopțile de primăvară.

Se înstăpânise liniștea. Larma străzii amuțise... Un felinar singuratic pălpăia pe trotuar. Luminate de jos, frunzele fragede ale arborilor păreau aproape albe, aproape transparente, iar vârfurile erau pânze strălucitoare, neîntinate, de corăbii.

— Ascultă ploaia, Pat...

— Ascult...

Era culcată lângă mine. Părul ei închis la culoare se detașa puternic în relief pe perna albă. Fața părea foarte palidă sub noaptea pletelor. Luminat de undeva, un umăr scos mai în afară strălucea ca bronzul mat, și un fascicul îngust de lumină îi aurea brațul.

— Privește..., spuse ea ridicând și mâinile în lumină.

— Cred că e de la felinarul de afară, i-am spus.

Se așază în capul oaselor. Acum și fața se afla în lumina ce-i cădea peste umeri și piept, galbenă ca strălucirea lumânărilor de ceară, lumină care se schimbă, se strânse, deveni portocalie... cercuri albastre tremurătoare se amestecară și dispărură, apoi un roșu cald ca o aureolă se ivi deodată în spatele ei, alunecă mai sus și străbătu încet tavanul.

— E reclama luminoasă pentru țigări de vizavi.

— Vezi ce frumoasă e camera ta! spuse Pat.

— E frumoasă pentru că ești tu aici. Și n-o să mai fie nici odată camera de odinioară... pentru că ai trecut tu prin ea.

Ședea în genunchi, în pat, înconjurată de un halo albastru-pal.

— Dar..., spuse ea, pot să mai vin adesea aici... adesea.

Stăteam întins, liniștit și o priveam. Vedeam totul ca printr-un vis molatic, limpede, relaxat, destins, calm și foarte fericit.

— Ce frumoasă ești așa, Pat! Mult mai frumoasă decât în orice îmbrăcăminte!

Zâmbi și se aplecă spre mine.

— Trebuie să mă iubești tare mult, Robby. Nu știu ce m-aș face fără dragoste! Ochii ei mă țintuiau. Își apropiase fața de a mea. Era o față plină de însuflețire, deschisă, inundată de o forță pasionată. Trebuie să mă ții strâns, șopti ea, am nevoie de cineva care să mă țină strâns. Altfel, cad. Mi-e teamă.

— Nu pari deloc înspăimântată.

— Ba da. N-o arăt. Dar adesea mi-e teamă.

— O să te țin strâns, i-am răspuns, mereu în starea de vis și trezie, în starea de somn cu ochii deschiși, în care pluteam. Am să te țin strâns, așa cum se cuvine, Pat. Ai să te minunezi.

Îmi înconjură fața cu mâinile.

— Adevărat?

Am încuviințat din cap. Umerii ei dobândiră un licăr verzui, de parcă s-ar fi aflat în adâncuri. Am luat-o de mâini și-am tras-o spre mine... un val strălucitor și viu, un val dulce care creștea și acoperea totul.

Dormea în brațele mele. Mă deșteptam adesea și o priveam. Aveam senzația că noaptea nu se va sfârși niciodată. Pluteam undeva, dincolo de vreme. Totul venise atât de repede, nici nu prea înțelegeam bine ce se întâmplase. Nu înțelegeam încă deloc că o ființă mă poate iubi. Pricepeam foarte bine că pot fi bun camarad cu un bărbat, dar nu-mi puteam închipui ce ar fi determinat o femeie să mă iubească. Îmi spuneam că totul nu va dura decât o noapte, că sfârșitul va veni odată ce se va face ziuă.

Întunericul se risipea, gonit de zorii cenușii. Stăteam nemișcat. Brațul trecut pe sub capul lui Pat îmi amortise, nu-l mai simțeam. Dar nu m-am mișcat. Abia când ea se întoarse în somn și se lipi de pernă, căutându-și locul, am putut să-l desprind. M-am sculat foarte încet din pat, m-am spălat pe dinți fără să fac zgomot și m-am ras. Mi-am dat un strop de colonie pe păr și pe ceafă. Era ciudată liniștea în camera cenușie, eu cu gândurile mele, și afară contururile întunecate ale copacilor. Când m-am întors, am văzut că Patrice deschisese ochii. Mă privea. M-am oprit.

— Vino, îmi spuse.

M-am dus la ea și m-am așezat pe pat.

— E totul încă adevărat?

— De ce întrebi?

— Nu știu. Poate pentru că a venit dimineața.

Se lumina încetul cu încetul.

— Trebuie să-mi dai acum lucrurile, spuse ea.

Am cules de pe jos lenjurile subțiri de mătase. Erau ușoare și-atât de mici! Le țineam în mână. „Până și astea sunt altfel”, mi-am zis. „Cine poartă așa ceva trebuie să fie cu totul altfel. Niciodată n-o să fiu în stare s-o înțeleg. Niciodată.”

I-am dat lucrurile. Mă cuprinse de gât și mă sărută.

Apoi am condus-o acasă. N-am mai vorbit mult. Am mers unul lângă celălalt prin zorii argintii. Camioanele cu lapte huruiau pe pavaj și se distribuiau ziarele. În fața unei case dormea un bătrân. Bărbia îi tremura de parcă n-ar fi fost prinsă în articulații. Bicicliști cu coșulețe pline cu chifle treceau pe lângă noi. Mirosul de pâine caldă, proaspătă inunda strada. Sus, deasupra noastră, un avion trecea prin țăriile albastre.

— Astăzi? am întrebat-o pe Pat înaintea ușii de la intrare. Surâse. La șapte? am vrut să știu.

Nu arăta deloc obosită. Era proaspătă, ca și cum ar fi dormit mult. M-a sărutat la despărțire. Am rămas în fața casei până am văzut aprinzându-se lumina în camera ei.

M-am întors. Pe drum mi-au venit în minte multe lucruri pe care ar fi trebuit să i le spun, multe cuvinte frumoase. Treceam pe străzi și mă gândeam câte n-aș fi putut să-i spun, câte n-aș fi putut face dacă n-aș fi fost așa cum eram. Am pornit-o spre hale. Căruțele cu legume, carne și flori sosiseră deja. Știam că la piață poți cumpăra cu aceiași bani de trei ori mai multe flori ca la prăvălie. Am cumpărat, de toți banii pe care i-am mai avut la mine, lalele. Erau minunate, foarte proaspete, cu stropi de rouă în potire. Un braț plin de flori. Vânzătoarea mi-a promis să le trimită acasă la Pat, pe la unsprezece. Zâmbi generos când fixă ora și mai adăugă un buchet de violete cât toate zilele.